

Дата проведення - 14.04.2020.

Викладач. Алмашій М.І

Тема. Країни Латинської Америки.

Пояснення навчального матеріалу

План уроку:

1. Вплив Першої світової війни на країни Латинської Америки.
2. Особливості економічних процесів у регіоні.
3. Особливості політичних процесів.
4. Протиборство демократичних сил та диктаторських режимів.

1. Вплив Першої світової війни на країни Латинської Америки.

У країнах Латинської Америки, що здобули незалежність у першій половині XIX ст., склалися своєрідні політичні відносини, значною мірою успадковані від колоніального минулого.

Чільне становище в політичному житті посідали нащадки іспанських і португальських дворян-колонізаторів, які використовували працю безземельних селян (в основному індіанців та негрів).

Панування латифундій визначало переважно аграрний характер розвитку латиноамериканських країн. Це неодмінно ставило їх у залежність від промислово розвинених держав — спершу Англії, а згодом — Німеччини та США, які забезпечували країни Латинської Америки промисловими товарами, капіталами та були основними ринками збуту для їхньої продукції. Сільське господарство країн мало монокультурний характер. В Аргентині переважало виробництво м'яса і зерна, у Бразилії та Колумбії — кави, на Кубі — цукру й тютюну, в центральноамериканських країнах — тропічних фруктів (це дало підставу назвати останні "банановими республіками").

Поєднання політичного суверенітету й економічної залежності стало важливою особливістю розвитку країн регіону.

2. Особливості економічних процесів у регіоні.

Наприкінці XIX ст. у країнах Латинської Америки почала розвиватися промисловість, переважно гірничодобувна і з переробки сільськогосподарської продукції, орієнтована на ринки Європи, США і залежна від іноземного капіталу.

Перша світова війна безпосередньо не зачепила країни Латинської Америки, проте мала для їхнього розвитку суттєві наслідки. Ріст споживання сільськогосподарської продукції та сировини у воюючих державах привів до зростання ціни на цю продукцію. Це збільшило прибутки латиноамериканських країн, що були використані для розвитку промисловості. У країнах формувалися національний капітал і робітничий клас. Відтак до невирішеного аграрного питання долучилися проблеми, притаманні промислово розвиненим країнам. Війна також привела до згорання капіталовкладень європейських держав, із чого негайно скористалися США. Після відкриття в 1914 р. Панамського каналу, що став власністю США, виросли політична вага і вплив Сполучених Штатів.

Економічна криза 1929-1932 рр. сильно вдарила по економіці латиноамериканських країн. Впали надходження від експорту. На складах накопичилася значна кількість сільськогосподарської продукції, яку доводилося знищувати, щоб хоч якось утримати ціни від різкого падіння. Ця криза показала всю небезпечність збереження економічної залежності. Почалося нове піднесення антиімперіалістичного руху (значною мірою антиамериканського й антианглійського), що привело до зближення країн Латинської Америки з Німеччиною та Італією.

Країни Латинської Америки взялися до індустріалізації, яка мала, на їх думку, компенсувати неможливість імпорту машин та обладнання з промислово розвинених країн. Для розвитку власної промисловості місцевому капіталові надавалися всілякі

пільги. Робилися спроби змінити структуру експорту, щоби зменшити його залежність тільки від одного виду продукції. Встановлювався контроль над діяльністю іноземного капіталу. В Аргентині, Мексиці, Болівії націоналізували нафтодобувну промисловість.

3. Особливості політичних процесів.

У 20-30-х рр. у країнах Латинської Америки стало популярним гасло зміцнення національної незалежності та усунення впливу інших держав. Це спонукало уряди деяких країн до проведення реформ. Найбільш радикальні реформи у першій чверті ХХ ст. було проведено в Аргентині та Мексиці.

Так, в Аргентині президент Іпполіто Ірігойєн (1916-1927 рр.) дозволив діяльність профспілок, увів 8-годинний робочий день і двотижневу оплачувану відпустку. Було проведено земельну реформу, за якою селянам передавалось із державного фонду 8 млн га землі та захищалися права орендарів.

У Мексиці внаслідок революції 1910-1917 рр. до влади доступилася нова політична еліта. 1 травня 1917 р. тут прийняли одну з найбільш демократичних на той час конституцій. Вона закріплювала за нацією права на землю та її надра, зобов'язувала повернути селянам усі захоплені в них землі, а також наділити їх землею з державного фонду. Крім того, кожний штат встановлював максимум землеволодіння, а надлишки викупувалися і розподілялися між селянами. Конституція визнавала права профспілок, затверджувала 8-годинний робочий день. Початкова освіта стала обов'язковою та безплатною. Мексика проголошувалася демократичною президентською федеративною республікою.

4. Протиборство демократичних сил та диктаторських режимів.

У Латинській Америці, як і в країнах Заходу, криза привела до посилення державного регулювання економіки. Але форми проведення перетворень були різними. У Бразилії з ініціативою проведення реформ виступив президент Жетуліу Варгас (1930-1945 рр.). Він установив режим особистої влади, і в перші роки свого правління симпатизував фашизму, намагаючись в усьому бути схожим на Муссоліні, але під час війни кардинально змінив погляди і навіть відправив воювати на боці Антигітлерівської коаліції 30-тисячний корпус, який брав участь у бойових діях в Італії.

У Чилі схожі реформи провів уряд Народного фронту на чолі з президентом Агірре Серда.

Найбільш ґрунтовні перетворення здійснив у Мексиці президент Ласаро Карденас (1934-1940 рр.). За часи його правління було покинчено з пануванням латифундій, націоналізовано залізницю та нафтову промисловість, утвердився демократичний устрій.

Поряд із вирішенням економічних проблем для країн Латинської Америки стало актуальним і питання стабільності влади та розвитку її демократичних інститутів. Для 20-30-х рр. була притаманна політична нестабільність, майже безперервна хвиля воєнних переворотів, заколотів, громадянських війн. Воєнні диктатури з одного боку стали засобом боротьби проти старої еліти, пов'язаної з латифундіями, з іншого – способом придушення соціальних виступів населення. Найбільш негативну славу набули диктатори країн Центральної Америки (Сомоса в Нікарагуа, Батіста на Кубі та ін.). Єдиною країною, що уникнула встановлення диктатури, була Мексика.

Країни Латинської Америки нечасто воювали між собою. У міжвоєнний період найсерйозніший конфлікт вирував між Болівією та Парагваєм, увійшовши в історію під назвою Чакська війна (1932-1935 рр.). Конфлікт між двома найбільш біднішими країнами регіону був зумовлений невизначеністю кордону в малозаселеному районі Гран-Чако. Поштовхом до протистояння стали знайдені тут поклади нафти. Крім того Болівія, що раніше втратила вихід до Тихого океану, сподівалася здобути порт на річці Парана для більш зручного зв'язку зі світом. Вона ініціювала війну ретельно підготувавши армію, закупивши сучасну зброю, найнявши німецьких інструкторів. Проте болівійська армія, що рушила задля завладіння спірною територією, наразилася на відчайдушний опір погано озброєної та малочисельної парагвайської армії. Війна перетворилася на затяжний

виснажливий конфлікт у джунглях і пустелях Чако. Зрештою після трьох років боїв парагвайська армія завдала поразки болівійцям. У 1938 р. спірні території за мирним договором були закріплені за Парагваєм.

Ще одним неспокійним регіоном був район, де сходяться кордони Перу, Еквадору та Колумбії. Прагнення контролю над цими малозаселеними районами псували стосунки між сусідами аж до кінця ХХ ст., коли в основному вдалося розв'язати територіальні суперечки. Майже всі спірні території увійшли до складу Перу.

Закріплення матеріалу

Уряди деяких країн вдавалися до силових методів вирішення проблем своїх держав, використовуючи армії, здійснюючи військові перевороти.

У 30-х рр. у багатьох країнах поширився рух проти реакційних режимів і загрози фашизму.

Домашнє завдання

1. Опрацювати § 4 (ст. 51 – 57) підручника.